

7

Projekt współfinansowany
ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego
Funduszu Społecznego

Młodzi na rynku pracy

Młodzi na rynku pracy

1. WSTĘP

Młodzież jest szczególną grupą na rynku pracy z uwagi na to, że to właśnie młodzi ludzie są z jednej strony grupą najbardziej poszukiwaną, a z drugiej strony spotykają się z największymi problemami z wejściem na rynek pracy. Ludzie poniżej 25. roku życia są grupą specyficzną, bo wkraczą dopiero na rynek pracy. To właśnie ta grupa w dużej mierze staje się bezrobotnymi, co jest bolączką Polski i wszystkich krajów UE. Młodzież opuszczająca szkoły jest wyposażona w pewien zasób wiedzy teoretycznej, która jednak w zetknięciu z rynkiem pracy bardzo często okazuje się niewystarczająca do znalezienia zatrudnienia. I nie chodzi tylko o szkoły gimnazjalne (z oczywistych przyczyn), ponadpodstawowe o profilu ogólnym czy zawodowym, ale również o kształcenie na wyższym poziomie. Stąd wciąż w rejestrach urzędów pracy znajdują się osoby o wykształceniu policealnym i wyższym. Od wielu lat działania urzędów pracy skierowane są w dużym stopniu do

tej grupy bezrobotnych. Aktywna polityka rynku pracy polega na przygotowaniu bezrobotnych, w tym bezrobotnej młodzieży, do podjęcia pracy w przyszłości za pomocą programów zatrudnieniowych oraz pełni rolę „pomostu” prowadzącego do przyszłego zatrudnienia¹. Programy rynku pracy skierowane do młodzieży realizowane są przez urzędy pracy województwa podlaskiego od wielu lat za pośrednictwem środków Funduszu Pracy, a od roku 2004 dodatkowo dzięki środkom Europejskiego Funduszu Społecznego.

Analizując sytuację ludzi młodych, należałoby zacząć od statystyk, które pokazują, jak zmieniała się sytuacja tej grupy w ciągu ostatnich lat: począwszy od roku 2000, poprzez rok 2004 – rok wejścia Polski do Unii Europejskiej, rok 2008 jako rok o najbardziej dynamicznym rozwoju gospodarczym i tym samym najniższej stopie bezrobocia, aż po najnowsze dane wg stanu na koniec grudnia roku 2009. Dane będą dotyczyć udziału osób młodych do 24. roku życia w ogólnej liczbie osób bezrobotnych:

Tabela 1. Liczba bezrobotnych w wieku 18-24 lat w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w woj. podlaskim

Rok	Ogólna liczba bezrobotnych	Młodzież w przedziale wiekowym 18-24 lata	Udział młodzieży w ogóle bezrobotnych
2000	79 232	23 244	29,3 %
2004	76125	19 492	25,6 %
2008	45 821	10 070	22,0 %
2009	61 169	14 946	24,4 %

W przedstawionej na poprzedniej stronie tabeli widać wyraźnie, jak zmieniała się w wymienionych okresach liczba osób bezrobotnych, w tym osób bezrobotnych do 25. roku życia. O ile widzimy wyraźny spadek liczby bezrobotnych ogółem, w tym bezrobotnej młodzieży, szczególnie w odniesieniu do okresu od 2000 do 2008 r., o tyle udział bezrobotnej młodzieży w przedziale wiekowym 18-24 pozostaje na bardzo podobnym

poziomie, co oznacza, że sytuacja bezrobotnych młodych ludzi wciąż pozostaje trudna i wciąż są oni w grupie osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Osoby do 25. roku życia legitymują się różnym wykształceniem, czasem pozostawania bez pracy czy też stażem pracy (w przypadku tych osób relatywnie krótkim). Szczegóły dotyczące ww. kategorii osób do 25 roku życia przedstawia poniższa tabela.

3

Tabela 2. Osoby bezrobotne do 25. roku życia wg wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy i stażu pracy w stosunku do bezrobotnych ogółem wg stanu na dzień 31.12.2009 r.³

Kategorie		Liczba bezrobotnych ogółem	Bezrobotni do 25. roku życia
Wykształcenie	wyższe	6 699	1 503
	policealne i średnie zawodowe	14 047	3 971
	średnie ogólnokształcące	7 299	3 849
	zasadnicze zawodowe	15 259	2 194
	gimnazjalne i niżej	17 865	3 429
Czas pozostawania bez pracy	do 1 m-ca	5 875	1 779
	1 – 3	14 482	5 045
	3 – 6	11 260	3 521
	6 – 12	12 541	2 705
	12 – 24	8 792	1 405
	powyżej 24	8 219	491
	Staż pracy ogółem	do 1 roku	9 280
1 – 5	13 055	2 788	
5 - 10	6 912	78	

Z danych zawartych w tabeli wynika, że w rejestrach urzędów pracy pozostaje najwięcej osób młodych legitymujących się wykształceniem średnim i gimnazjalnym. Jeśli chodzi o czas pozostawania bez pracy, optymizmem napawa fakt, że największa liczba osób do 25. roku życia pozostaje w rejestrach urzędów od 3 do 6 miesięcy. Niepokoi natomiast wskaźnik osób, które są zarejestrowane jako bezrobotne powyżej 12 miesięcy. Im dłużej osoba pozostaje bezrobotna, tym trudniej jest pobudzić ją do działania i doprowadzić do powrotu na rynek pracy. Jeśli chodzi o staż pracy osób do 25. roku życia, nie zaskakuje fakt, że osoby nie

posiadają staż pracy dłuższego niż 10 lat. Jednak zważywszy na ogólną liczbę 14 946 osób bezrobotnych do 25. roku życia, grupa 5852 osób posiadających doświadczenie zawodowe nie wydaje się wynikiem dobrym.

Osoby bezrobotne poniżej 25. roku życia to najczęściej osoby bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego i bez wykształcenia średniego, tak wynika z dotychczas przeprowadzonych analiz. Niepokojące jest również to, że duża część osób do 25. roku życia to osoby długotrwale bezrobotne. Kolejna tabela obrazuje sytuację młodzieży pod względem powyższych wskaźników:

Tabela 3. Bezrobotni do 25. roku życia w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Wyszczególnienie kategorii	Liczba bezrobotnych ogółem	Liczba bezrobotnych do 25 roku życia
Bez kwalifikacji zawodowych	18 073	5 541
Bez doświadczenia zawodowego	19 849	10 877
Bez wykształcenia średniego	33 124	5 623
Długotrwale bezrobotni	26 451	3 438

Młodzież stanowi większość spośród osób bez doświadczenia zawodowego, co jest naturalne z uwagi na ich młody wiek, jednocześnie w porównaniu z ogólną liczbą osób długotrwale bezrobotnych grupa długotrwale bezrobotnej młodzieży jest stosunkowo niewielka.

Wśród osób bezrobotnych do 25. roku życia, zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa podlaskiego są grupy osób, które również są wymienione w art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy i w związku z tym trudniej jest zaktywizować takie osoby. I tak 208 spośród ogólnej liczby osób w kategorii wiekowej 18-24 to osoby z orzecznym stopniem niepełnosprawności, 69 osób to bezrobotni, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia, a 658 osób bezrobotnych samotnie wychowuje co najmniej jedno dziecko do 18. roku życia.

Do grupy młodzieży zalicza się również osoby, które są w okresie 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki. Jest to grupa niezwykle ważna, gdyż to właśnie osoby, które dopiero ukończyły szkołę, powinny jak najszybciej uzyskać pomoc w znalezieniu zatrudnienia czy to poprzez zatrudnienie krótkotrwale czy też poprzez uczestnictwo w stażu finansowanym przez urząd pracy. Im szybciej osoby te znajdą się na rynku pracy, tym większa jest szansa na to, że na nim pozostaną. Absolwenci szkół w analizowanych

latach zawsze stanowili poważny odsetek młodzieży rejestrującej się w urzędach pracy. Biorąc pod uwagę dwa ostatnie lata, można powiedzieć, że absolwenci szkół w województwie podlaskim w roku 2008 stanowili 29% ogólnej liczby osób do 25. roku życia (2889 osób), podobnie sytuacja przedstawiała się w roku 2009, kiedy to wg najnowszych danych na dzień 31.12.2009 r. – w urzędach pracy zarejestrowały się 4272 osoby w okresie 12 miesięcy od ukończenia szkoły, co stanowi 28,6% ogólnej liczby osób do 25. roku życia.

2. WSPARCIE OFEROWANE MŁODZIEŻY PRZEZ URZĘDY PRACY

Jeśli jesteś osobą bezrobotną i masz mniej niż 25 lat lub dopiero co ukończyłaś(eś) naukę w szkole pamiętaj, że wcale nie jesteś zdany tylko na siebie. Każdy urząd pracy dysponuje instrumentami skierowanymi do osób bezrobotnych i poszukujących pracy pozostających w rejestrach urzędu, w tym do bezrobotnej młodzieży do 25. roku życia i bezrobotnych absolwentów szkół. Bezrobotni do 25. roku życia są jedną z grup osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy zgodnie z art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy², wraz z 6 innymi grupami osób, którymi są:

W każdym z urzędów województwa podlaskiego zatrudnieni są doradcy zawodowi, którzy pomogą Ci w wyborze oferty odpowiedniej dla Ciebie, a jeśli masz niewystarczające lub niedostosowane do potrzeb lokalnego rynku kwalifikacje, pomogą Ci wybrać kierunek przekwalifikowania.

- długotrwale bezrobotni lub po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego bądź kobiety, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka,
- osoby powyżej 50. roku życia,
- bezrobotni samodzielnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18. roku życia,
- bezrobotni bez kwalifikacji, doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego,
- osoby, które nie podjęły zatrudnienia po odbyciu kary pozbawienia wolności,
- niepełnosprawni.

Jako bezrobotna młodzież możesz skorzystać z następujących usług i instrumentów rynku pracy:

– **Usługi poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej** polegające na udzielaniu bezrobotnym i poszukującym pracy pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia. Jeśli nie masz pomysłu na swoją karierę zawodową albo jeśli nie jesteś pewien, czy Twój zawód wyuczony jest tym, który jest poszukiwany na rynku pracy, skorzystaj z pomocy urzędu pracy. W każdym z urzędów województwa podlaskiego zatrudnieni są doradcy zawodowi, którzy pomogą Ci w wyborze oferty odpowiedniej dla Ciebie, a jeśli masz niewystarczające lub niedostosowane do potrzeb lokalnego rynku kwalifikacje, pomogą Ci wybrać kierunek przekwalifikowania.

– **Pośrednictwo pracy**, którego zadaniem jest przede wszystkim udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu zatrudnienia. Każda młoda osoba, bez względu na to, czy jest osobą bezrobotną lub poszukującą pracy zarejestrowaną w urzędzie pracy czy też osobą nieaktywną zawodową, niezarejestrowaną jako bezrobotna, może skorzystać z usług pośrednictwa pracy. W każdym z urzędów pracy woj. podlaskiego są zatrudnieni pośrednicy pracy, którzy doskonale wiedzą, co dzieje się na lokalnym rynku pracy, mają informacje o pracodawcach, którzy dysponują wolnymi miejscami pracy, stażu lub zatrudnienia subsydiowanego, i na pewno ułatwią Ci pierwsze kroki na rynku pracy.

– **Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy** (Klub Pracy) polegająca na przygotowaniu bezrobotnych do lepszego radzenia sobie w poszukiwaniu i podejmowaniu zatrudnienia. Klub Pracy jest przede wszystkim dla osób „zagubionych” na rynku pracy, nieradzących sobie z poszukiwaniem pracy, niezających aktualnych mechanizmów rządzących rynkiem pracy i potrzebujących motywacji do samodzielnego poszukiwania pracy. Jeśli nie udało Ci się znaleźć zatrudnienia po szkole i długo przebywasz w rejestrach urzędu, nie masz doświadczenia zawodowego ani kwalifikacji zawodowych, zajęcia w Klubie Pracy mogą Ci pomóc w:

- poznaniu i zastosowaniu różnorodnych metod poszukiwania pracy,
 - zdiagnozowaniu własnych umiejętności i predyspozycji zawodowych,
 - poznaniu zasad skutecznego prowadzenia rozmów z pracodawcą,
 - nauce redagowania własnego CV,
 - poznaniu sposobów radzenia sobie ze stresem,
 - nauce autoprezentacji i autopromocji,
 - poznaniu sytuacji na lokalnym rynku pracy.
- **Staże**, które mają na celu zdobycie pierwszego doświadczenia zawodowego. Co musisz zrobić, żeby skorzystać ze stażu? Są dwie drogi: Po pierwsze, sam(a) idziesz do wybranego pracodawcy i oferujesz mu „siebie” na staż. Jeśli pracodawca Cię zaakceptuje, wystarczy już złożyć wniosek na organizację stażu do najbliższego urzędu pracy, w którym jesteś zarejestrowana(y) jako osoba bezrobotna, wpisać we wniosek swoje imię i nazwisko, wypełnić program stażu i czekać na pozytywne rozpatrzenie wniosku i podpisanie umowy. Jest też drugi sposób: zgłaszasz się do urzędu pracy, w którym jesteś zarejestrowana(y) jako bezrobotna(y) i pytasz pośredników pracy o wolne miejsca stażu, gdyż zdarza się, że pracodawca składa wniosek na staż, a w kwestii znalezienia odpowiednich kandydatów zdaje się na urząd pracy. W obu przypadkach, jeśli tylko urząd pracy dysponuje odpowiednimi środkami (a w ostatnich latach urzędy dysponują większymi środkami na organizację staży) i jeśli pracodawca w złożonym wniosku nie zapomni o gwarancji zatrudnienia po ukończeniu stażu, masz szansę odbyć staż u wybranego pracodawcy, w odpowiednim dla Ciebie zawodzie. A jeśli taki staż odbędziesz, możesz się pochwalić pierwszym doświadczeniem zawodowym, tak ważnym przy podejmowaniu zatrudnienia. Warto pamiętać o tym, że staż możesz odbyć nie tylko u jednego pracodawcy i na jednym stanowisku pracy. Ważne jest tylko, aby łączny okres odbywania stażu w przypadku osób bezrobotnych do 25. roku życia oraz bezrobotnych absolwentów szkół wyższych do 27. roku życia nie przekroczył 12 miesięcy.
- **Szkolenia zawodowe** organizowane w celu podniesienia kwalifikacji zawodowych i innych kwalifikacji zwiększających szanse na uzyskanie lub utrzymanie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przez bezrobotną młodzież. Możesz skorzystać, jako osoba do 25. roku życia, z udziału w szkoleniach grupowych organizowanych przez urząd lub odbyć na swój wniosek szkolenie indywidualne poparte uprawdopodobnieniem zatrudnienia u określonego pracodawcy. Każdy urząd pracy na początku roku dysponuje pewnym planem szkoleń, które planuje zorganizować w roku kalendarzowym, które są naprawdę różnorodne i każdy z Was

Ukończyłaś(eś) szkołę wyższą, możesz pochwalić się tytułem licencjata czy magistra, ale mimo to nie znajdujesz zatrudnienia – może warto podnieść swoje kwalifikacje poprzez studia podyplomowe!? Urząd pracy może dofinansować Twoją naukę nawet do 100% kosztów studiów

może w nich znaleźć coś dla siebie. Jeśli jednak w propozycji urzędu nie ma szkolenia, które Ci odpowiada, zawsze możesz zwrócić się z prośbą o organizację szkolenia indywidualnego. Urząd pracy może je sfinansować jeśli uczestnictwo w nim zwiększy Twoje szanse na podjęcie zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub samozatrudnienia, szczególnie, jeśli nie posiadasz kwalifikacji zawodowych lub np. musisz zmienić kwalifikację już posiadane.

– **Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej**, przyznawane na wniosek osoby bezrobotnej, obejmujące również pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanych z podjęciem tej działalności. Jeśli tylko masz jakiś dobry pomysł na własną działalność gospodarczą i wolisz zaryzykować pracę „na swoim” zamiast pracować u kogoś, zgłaszasz się do urzędu pracy, w którym jesteś zarejestrowana(y) jako osoba bezrobotna, składasz wypełniony wniosek wraz z biznesplanem, a stąd już tylko krok do niezależności. Pamiętaj, że nie każdy wniosek uzyskuje dofinansowanie! Zastanów się więc dobrze, czy znasz się na tym, co chcesz robić, masz odpowiednie wykształcenie, doświadczenie zawodowe i motywację do samozatrudnienia. Jeśli na postawione w ten sposób pytania odpowiesz 3 X TAK, nic nie stoi na przeszkodzie, abyś sam stał się pracodawcą.

– **Dofinansowanie studiów podyplomowych** na wniosek osoby bezrobotnej. Ukończyłaś(ę) szkołę wyższą, możesz pochwalić się tytułem licencjata czy magistra, ale mimo to nie znajdujesz zatrudnienia – może warto podnieść swoje kwalifikacje poprzez studia podyplomowe? Urząd pracy może dofinansować Twoją naukę nawet do 100% kosztów studiów (nie więcej jednak niż do 300% przeciętne go wynagrodzenia brutto).

– **Przygotowanie zawodowe dorosłych** zorganizowane u pracodawcy w celu uzyskania przez bezrobotnych kwalifikacji lub umiejętności zawodowych poprzez: praktyczną naukę zawodu dorosłych lub przyuczenie do pracy dorosłych. Rejestrujesz się w powiatowym urzędzie pracy jako osoba bezrobotna i okazuje się, że nie posiadasz umiejętności praktycznych ani odpowiedniego zasobu wiedzy teoretycznej, aby podjąć zatrudnienie. Spełniasz warunki, aby odbyć przygotowanie zawodowe dorosłych, a możesz to zrobić na dwa sposoby: w formie praktycznej nauki zawodu i przyuczenia do pracy dorosłych. Pamiętaj jednak, że to pracodawca składa wniosek o organizacji przygotowania zawodowego i to on opracowuje program wraz z jednostką szkoleniową, i to on ma wybór: kto będzie uczestnikiem przygotowania zawodowego!

– **Stypendia** z powodu podjęcia nauki przysługujące osobie bezrobotnej bez kwalifikacji zawodo-

wych, która w ciągu 12 miesięcy od dnia zarejestrowania się w urzędzie pracy podejmie dalszą naukę. Możesz skorzystać z przyznanego przez urząd pracy stypendium, jeśli nie masz kwalifikacji zawodowych i w ciągu 12 miesięcy od dnia zarejestrowania się podejmiesz naukę w szkole ponadgimnazjalnej dla dorosłych albo w szkole wyższej na studiach niestacjonarnych.

– **Dodatek aktywizacyjny** przyznawany jest bezrobotnemu posiadającemu prawo do zasiłku dla bezrobotnych w przypadku podjęcia przez niego zatrudnienia w trakcie pobierania zasiłku. Jeśli podejmiesz samodzielnie lub poprzez skierowanie z urzędu pracy pracę zarobkową możesz (na swój wniosek) otrzymać dodatek aktywizacyjny jako... „premię za aktywność”.

– **Zatrudnienie subsydiowane** w ramach prac interwencyjnych u pracodawcy. Pracodawcy chętnie korzystają z zatrudnienia subsydiowanego, gdyż w ten sposób obniżają koszty zatrudnienia (zwrot części przez urząd pracy). Zgłoś się do urzędu pracy i zapytaj o wolne miejsca zatrudnienia subsydiowanego, może spełniasz warunki odpowiednie do jego podjęcia.

– **Skierowanie do odbycia zatrudnienia u pracodawcy**, który uzyskał refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy. Jeśli pracodawca chce wyposażyć lub doposażyć swoją firmę w maszyny, urządzenia czy też inny sprzęt, może na to uzyskać środki z urzędu pracy. A jeśli takie środki otrzyma, w zamian zatrudnia osobę bezrobotną skierowaną przez urząd. Może warto poszukać pracodawcy, który ma potrzebę wyposażenia stanowiska pracy i „zapropozować” siebie na to stanowisko?!

Wymienione powyżej formy to tylko niektóre propozycje każdego z powiatowych urzędów pracy skierowane również do osób bezrobotnych do 25. roku życia. O wszystkich innych propozycjach takich jak: finansowanie przejazdu do pracodawcy, kosztów zamieszkania w miejscu pracy, pożyczki szkoleniowej, refundacji kosztów opieki nad dziećmi do lat siedmiu czy też finansowaniu kosztów egzaminów czy licencji możesz przeczytać na stronach internetowych powiatowych urzędów pracy województwa podlaskiego, a także dowiedzieć się na miejscu – w ich siedzibach na terenie poszczególnych powiatów. Tam też poznasz szczegóły przytoczonych propozycji i przekonasz się, z których możesz skorzystać, spełniając odpowiednie do tego warunki.¹

Powyższe formy pomocy proponowane przez urząd pracy są skierowane do wszystkich grup osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym bezrobotnej młodzieży do 25. roku życia. Wśród instrumentów rynku pracy służących aktywizacji

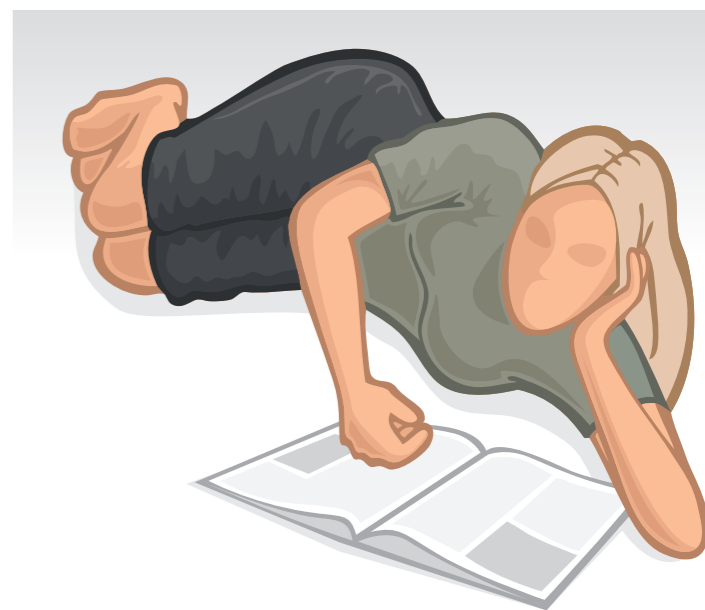
osób bezrobotnych nie zostały wymienione roboty publiczne jako instrument skierowany do wszystkich grup bezrobotnych, będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, za wyjątkiem osób do 25. roku życia. Jednak osoby do 25. roku życia mogą skorzystać z zatrudnienia w ramach robót publicznych tylko pod warunkiem przynależności jednocześnie do którejś z pozostałych 6 kategorii osób wymienionych w art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Dzięki możliwości udziału młodzieży w tak wielu różnych formach pomocy zwiększa się możliwość aktywizacji tej grupy osób bezrobotnych. Często udaje się tym osobom wejść na rynek pracy, choćby na krótki okres, dzięki czemu uzyskują niezbędne doświadczenie zawodowe, poznają zasady, jakimi rządzi się rynek pracy, prawa i obowiązki pracownika i wymagania pracodawcy. Czasami młodzi ludzie pozostają na dłużej poza rejestrami urzędu pracy i znajdują stabilne zatrudnienie. Niestety, są też osoby, które powracają w szeregi bezrobotnych kilkakrotnie i za każdym razem potrzebują pomocy w aktywizacji, a im bardziej ta pomoc jest kompleksowa i nakierowana na indywidualne potrzeby osób, tym większa szansa, że uda się w końcu takiemu człowiekowi „uciec z bezrobocia”.

3. PROGRAMY SKIEROWANE DO BEZROBOTNEJ MŁODZIEŻY³

Od początku istnienia publicznych służb zatrudnienia do bezrobotnej młodzieży, jako grupy wymagającej szczególnego wsparcia, kierowane były dodatkowe działania, często realizowane za pośrednictwem programów dofinansowanych ze środków Funduszu Pracy. Pierwszym programem przeciwdziałania bezrobociu wśród młodzieży był program „Pierwsza Praca”, który był programem niejako cyklicznym, realizowanym przez kilka lat z rzędu. Program „Pierwsza Praca” stanowił integralną część programu społeczno-gospodarczego Polski i był jednym z instrumentów realizacji Narodowej Strategii Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich 2000-2006. Program skierowany był do bezrobotnych absolwentów szkół. Działania pakietu skoncentrowane były na tej grupie młodzieży, której szczególnie dotyczą trudności występujące na rynku pracy. Celem programu było zwiększenie zatrudnienia bezrobotnych absolwentów poprzez umożliwienie każdemu z nich skorzystania z oferty pracy lub wzięcia udziału w odpowiednim programie aktywizacji zawodowej przed upływem 6 miesięcy od daty rejestracji w powiatowym urzędzie pracy.

Fundusz Pracy jako podstawowy instrument pomocy grupom będącym w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Powiatowe urzędy pracy woj. podlaskiego po zakończeniu programu „Pierwsza Praca” realizowały również inne programy dofinansowywane ze środków Funduszu Pracy z rezerwy celowej Ministra Pracy i Polityki Społecznej oraz programy regionalne. Niektóre z nich realizowane były przez wszystkie urzędy pracy i skierowane do szerokich grup odbiorców, w tym do ludzi młodych. Były też takie, które dedykowano jedynie osobom do 30. roku życia czy też bezrobotnym absolwentom wszystkich typów szkół. Pomiędzy nimi były przedsięwzięcia skierowane do szczególnych grup osób bezrobotnych, np. do absolwentów szkół policealnych i wyższych (licencjackich i magisterskich) kierunków psychologicznych, pedagogicznych czy społecznych (np. „Stażysta w policyjnej profilaktyce”). Jednak większość programów realizowanych przez poszczególne urzędy pracy województwa podlaskiego znajduje szerokie grono odbiorców. W czym programy rynku pracy są lepsze od zwykłych form aktywizacji proponowanych na co dzień przez urzędy pracy? A może jest to tylko zebranie w całość wszystkich działań skierowanych do bezrobotnych w ramach Funduszu Pracy? Po części na pewno są to te same działania, które

urząd realizuje codziennie, tyle że w programach rynku pracy następuje po pierwsze kumulacja tych działań, a po drugie kompleksowość oferowanego wsparcia. O ile na co dzień młoda osoba bezrobotna może skorzystać ze stażu, szkolenia lub dotacji na podjęcie działalności gospodarczej, o tyle w ramach programów możliwy jest udział w kilku formach aktywizacji.

Przykład? Bardzo proszę: *Masz 24 lata, zgłaszasz się do urzędu pracy, w którym jesteś zarejestrowany jako osoba bezrobotna, i dowiadujesz się o realizowanym przez urząd programie skierowanym do osób takich jak Ty.* Program oferuje spotkanie z doradcą zawodowym, następnie masz możliwość skorzystania ze szkolenia zawodowego, a po nim możesz odbyć staż lub, jeśli byciem szefem dla siebie samego jest ważniejsze, możesz złożyć wniosek o przyznanie środków na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. To chyba coś więcej niż pojedyncza propozycja stażu, a co najważniejsze, urzędy pracy realizujące dodatkowe programy mają możliwość zaoferować Ci kompleksowe wsparcie. Oczywiście nie zawsze masz wszystko i nie zawsze uda Ci się od razu znaleźć zatrudnienie na stałe, ale metoda „małych kroczków” też bywa skuteczna, warto więc spróbować i pytać w urzędach pracy o realizowane akurat programy. Szczegóły są dostępne na stronach internetowych i w siedzibach urzędów.

Środki Unii Europejskiej jako dodatkowy zastrzyk finansowy dla realizatorów programów przeciwdziałania bezrobociu wśród młodzieży⁴

Do roku wejścia Polski do Unii Europejskiej Fundusz Pracy i finansowane w ramach niego programy były tak naprawdę jedynym źródłem środków przeznaczonych na aktywizację osób bezrobotnych, w tym osób młodych. Po roku 2004 dzięki Europejskiemu Funduszowi Społecznemu pojawiły się nowe możliwości. W latach 2004-2006 wszystkie powiatowe urzędy pracy województwa podlaskiego realizowały skierowane wyłącznie do młodzieży do 25. roku życia i bezrobotnych absolwentów szkół projekty w ramach Działania 1.2 Perspektywy dla młodzieży. Do bezrobotnej młodzieży kierowane były staże, szkolenia zawodowe, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych i środki na podjęcie własnej działalności gospodarczej.

W latach 2007-2013 w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki brak jest podziału na działania skierowane wyłącznie do młodzieży, jednak w każdym z projektów realizowanych w ramach Priorytetu VI osoby bezrobotne i młodzież do 25. roku życia jest grupą priorytetową w projektach realizowanych szczególnie przez urzędy pracy województwa podlaskiego.

W projektach systemowych powiatowych urzędów pracy województwa podlaskiego realizowanych od 1 stycznia 2008 r. określono wskaźniki dotyczące aktywizacji grup szczególnie zagrożonych na rynku pracy. Wśród nich jest grupa bezrobotnej młodzieży do 25. roku życia i właśnie do tej grupy skierowanych jest wiele działań założonych w projektach PUP. Do tej grupy skierowane są wszystkie oferowane działania: staże, szkolenia zawodowe, prace interwencyjne, dotacje na podjęcie działalności gospodarczej, możliwość skorzystania z zatrudnienia w ramach wyposażenia lub dofinansowania stanowiska pracy, uzyskanego przez pracodawcę, a dodatkowo korzystanie z usług poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy oraz udział w tworzeniu i realizacji indywidualnych planów działań.

Każda młoda osoba rejestrująca się w urzędzie pracy, w tym również Ty – jeśli należysz do tej grupy – masz szansę udziału w projekcie. Należy tylko zapytać o projekt realizowany dzięki wsparciu funduszy unijnych, wypełnić deklarację uczestnictwa, a następnie wziąć udział w jednej lub kilku formach aktywizacji przewidzianej do realizacji w ramach przedsięwzięcia.

Jeśli do tej pory nie udało Ci się skorzystać z tej formy pomocy – nie martw się! Projekty systemowe powiatowych urzędów pracy województwa podlaskiego realizowane będą aż do końca 2013 roku. W każdym z kolejnych lat realizacji urzędy pracy przeprowadzają nabór uczestników projektu i proponują im udział w formach aktywizacji indywidualnie dobranych i najbardziej dla każdej z osób młodych odpowiednich.

Być może brałaś(eś) już udział w takim przedsięwzięciu, ale nadal nie udało Ci się znaleźć zatrudnienia i chciałbyś skorzystać z pomocy urzędu ponownie. Możliwy jest powrót do projektu i skorzystanie z innej formy aktywizacji, musisz tylko pójść do urzędu pracy i zapytać doradcę zawodowego, pośrednika pracy, koordynatora projektu lub inną osobę zaangażowaną w realizację projektu w urzędzie o taką możliwość oraz ustalić szczegóły. Pełna informacja o możliwości udziału w projektach dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego PO KL dostępna jest na stronach internetowych urzędów pracy województwa podlaskiego i w ich siedzibach.

Nie tylko urzędy pracy mogą realizować projekty współfinansowane ze środków EFS, szczególnie w ramach Priorytetu VI. W konkursach ogłaszanych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku i Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego biorą udział różne podmioty i realizowane są różnego rodzaju projekty szkoleniowe, zatrudnieniowe czy też służące rozwojowi przedsiębiorczości. Ze wsparcia w ramach tych projektów korzystają i będą korzystać aż do końca realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki osoby młode do 25. roku życia, absolwenci wszystkich typów szkół.

4. MŁODZIEŻ „PRZEWODNIĄ SIŁĄ NARODU”?

Hasła pt. „Młodzież przewodnią siłą narodu”, „Młodzieży – naprzód do walki o szczęśliwą socjalistyczną wieś polską”, „Literaci do pióra, studenci do nauki”, czy też „Chodź razem z nami budować nowy dom...” kojarzą się nam zazwyczaj wyłącznie z minionym systemem i patrzymy na nie jedynie z przymrużeniem oka, z rozbawieniem czy nawet niechęcią. Górnolotne sformułowania, plakaty nawołujące do pracy na rzecz socjalistycznej ojczyzny czy też do 100-200 czy 300% normy rzeczywiście są dziś reliktem przeszłości, do którego wracamy rzadko i niejednokrotnie z niechęcią. Jednak młodzież to rzeczywiście przyszłość narodu, państwa, społeczeństwa bez względu na to, jaki mamy rok

czy okres w historii. To właśnie wykształcenie, umiejętności, kwalifikacje i zaangażowanie młodych ludzi jest najważniejszym bogactwem każdego kraju czy regionu świata i dlatego ważne jest, aby w żadnym momencie swego życia nie pozostali sami i otrzymywali potrzebne im wsparcie i uwagę. System kształcenia w Polsce nie jest systemem idealnym: dużo teorii, mało praktyki, nastawienie na jak największy zakres (często mało użytecznej) wiedzy. W związku z tym większe pole do popisu dla instytucji, które zajmują się szeroko pojętą edukacją pozaszkolną dorosłych. Nie bez znaczenia jest też wsparcie, którego mogą udzielić osobom dopiero wchodzącym na rynek pracy urzędy pracy i inne podmioty realizujące zadania z zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych. Bardzo optymistyczne jest to, że młodzież, która kończy szkoły ponadgimnazjalne, już nie tylko liczy na pomoc w znalezieniu zatrudnienia, przekwalifikowania się czy zdobycia doświadczenia poprzez uczestnictwo w stażach, ale też coraz więcej młodych ludzi stawia na samozatrudnienie, otwiera własne firmy i to oni stają się pracodawcami mającymi wpływ na lokalny rynek pracy, a tym samym na lokalną gospodarkę. Do niedawna jeszcze młodzi ludzie opuszczający mury szkół i uczelni byli mało kreatywni, niezdeterminowani, niemający pomysłu na życie. Teraz to się zmienia, młodzi ludzie są bardziej otwarci, odważni, często ryzykują i równie często to ryzyko się im opłaca. Wielu młodych ludzi wyjechało i wciąż wyjeżdża na zachód Europy, aby tam szukać „szczęścia”. W ciągu ostatnich 2 lat obserwujemy jednak coraz więcej powrotów, a reemigranci wyposażeni w doświadczenie, dodatkowe umiejętności i kwalifikacje nabyte podczas pracy za granicą chcą je wykorzystać w swoim kraju.

PODSUMOWUJĄC

Wieki temu Andrzej Frycz Modrzewski mówił: „Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie”, więc może warto dbać o tych spośród nas, którzy stają na początku swojej drogi życiowej, gdyż to, jaka będzie ich przyszłość, zależy nie tylko od nich samych, ale też od ludzi, których spotkają na swojej drodze.

Literatura:

1. Mobilność zawodowa, edukacyjna i przestrzenna ludności województwa podlaskiego, H. Sobocka-Szczapa, I. Poliwczak, Białystok – Warszawa 2010.
2. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późniejszymi zmianami).
3. www.up.podlasie.pl
4. www.efs.gov.pl

Projekt „Promocja Rynku Pracy” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Publikacja bezpłatna

Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku

ul. Pogodna 22
15-354 Białystok
tel.: (85) 74 97 200
faks: (85) 74 97 209
www.up.podlasie.pl

Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie

ul. Mickiewicza 2
16-300 Augustów
tel.: (87) 644 68 90
faks: (87) 643 58 03

Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku

ul. Sienkiewicza 82
15-005 Białystok
tel.: (85) 74 73 800
faks: (85) 74 73 861

Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim

ul. 3 Maja 17
17-100 Bielsk Podlaski
tel.: (85) 833 27 00
faks: (85) 833 27 01

Powiatowy Urząd Pracy w Grajewie

ul. Strażacka 6a
19-200 Grajewo
tel.: (86) 261 30 11
faks: (86) 272 36 05

Powiatowy Urząd Pracy w Hajnówce

ul. Piłsudskiego 10a
17-200 Hajnówka
tel.: (85) 682 96 10
faks: (85) 682 96 11

Powiatowy Urząd Pracy w Kolnie

ul. Wojska Polskiego 46
18-500 Kolno
tel.: (86) 278 95 10
faks: (86) 278 95 14

Powiatowy Urząd Pracy w Łomży

ul. Nowogrodzka 1
18-400 Łomża
tel.: (86) 216 28 97
faks: (86) 216 34 92

Powiatowy Urząd Pracy w Mońkach

ul. Wyzwolenia 22
19-100 Mońki
tel.: (85) 727 87 10
faks: (85) 727 87 20

Powiatowy Urząd Pracy w Sejnach

ul. Łąkowa 26
16-500 Sejny
tel.: (87) 516 39 70
faks: (87) 516 33 75

Powiatowy Urząd Pracy w Siemiatyczach

ul. Leg. Piłsudskiego 3
17-300 Siemiatycze
tel.: (85) 656 60 13
faks: (85) 656 60 16

Powiatowy Urząd Pracy w Sokółce

ul. Kryńska 40
16-100 Sokółka
tel.: (85) 722 90 10
faks: (85) 722 90 11

Powiatowy Urząd Pracy w Suwałkach

ul. Kościuszki 71a
16-400 Suwałki
tel.: (87) 565 26 50
faks: (87) 565 26 89

Powiatowy Urząd Pracy w Wysokiem Mazowieckiem

ul. 1 Maja 8
18-200 Wysokie Mazowieckie
tel.: (86) 275 86 12
faks: (86) 275 86 13

Powiatowy Urząd Pracy w Zambrowie

ul. Fabryczna 3
18-300 Zambrów
tel.: (86) 270 82 10
faks: (86) 271 44 59